

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

Vsebinsko in finančno poročilo o izvajanju posebnih nalog osrednje območne knjižnice
(Obrazec za poročanje)

Poročevalsko leto 2019

Osnovni podatki

Polni naziv knjižnice: **Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem**

Naslov (sedež): Na gradu 1, 2390 Ravne na Koroškem

Odgovorna oseba: mag. Irena Oder, direktorica

Telefon: 02 87 05 424

Elektronska pošta: irena.oder@rav.sik.si

Številka pogodbe

3340-19-091011

Vsebine v sklopih posebnih nalog, ki jih je knjižnica izvedla v letu 2019:

Zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij	Da
Strokovna pomoč knjižnicam območja	Da
Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva	Da
Usmerjanje in izločanje knjižničnega gradiva s svojega območja	Da

Ocena izvedenih posebnih nalog osrednje območne knjižnice za leto 2019¹

1. Zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij²

1.1 območna zbirka, obseg dejavnosti, dostopnost in promocija zbirke

Povečan izbor klasičnega knjižničnega gradiva je tudi v letu 2019 predstavljalo zgolj gradivo iz obveznega izvoda, ki jih sofinancirajo javne ustanove iz proračunskih sredstev. Ta nam na območju vsaj delno zagotavlja pregled knjižne produkcije na Slovenskem. Gradivo, ki ga dobimo preko obveznega izvoda, smo v skladu s pravilnikom obdelali in uvrstili v zbirko in našim uporabnikom in uporabnikom osrednjih knjižnic območja omogočili izposojanje tega gradiva z osebno izposojanje, brezplačno medknjižnično izposojanje in oddaljenim dostopom do informacij.

Po navodilih MZK nismo načrtovali nakupa klasičnega knjižnega gradiva, saj je bila prioriteta nakup podatkovnih baz.

Preko konzorcija COSEC smo izvedli nakup podatkovne baze **Press Reader** (več kot 5.000 naslovov časnikov in časopisov), **Arhiv Večera** pa je knjižnica izvedla samostojno.

Dostop do podatkovnih baz je uporabnikom na podlagi IP naslovov iz lokacij posamezne knjižnice ali z **oddaljenim dostopom** zagotovljen **v vseh splošnih knjižnicah in njihovih enotah na območju**.

V letu 2019 beležimo za celotno območje za PressReader 36.964 vpogledov, ki jih je opravilo 1.042 uporabnikov. Statističnih podatkov za vpogled v Arhiv Večera nam ponudnik ne omogoča.

Skupaj smo za potrebe območja v letu 2019 zagotovili **2.450** izvodov knjižnega gradiva iz naslova obvezni izvod in **2 e-vira**. Gradivo je v celti obdelano v sistemu Cobiss.

Gradivo je bibliografsko obdelano v sistemu COBISS in na voljo uporabnikom na območju z osebno izposojanje in **brezplačno medknjižnično izposojanje med knjižnicami na območju**.

¹ Pri vsaki izvedeni posebni nalogi OOK navedite dosežene letne cilje, kratek opis in obseg naloge ter ocenite učinke oziroma dosežene rezultate.

² Vsebino vpišite v bela polja.

Javna dostopnost dokumentov (vpišite spletni naslov)	Spletni naslov: http://www.rav.sik.si/informacije/katalog-informacij-javnega-znacaja		
Upravljanje knjižnične zbirke	http://www.rav.sik.si/images/pdf/Dokument_o_nabavni_politiki_2013.pdf		
Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva	Spletni naslov: http://www.rav.sik.si/informacije/katalog-informacij-javnega-znacaja/seznam-strateskih-in-programskih-dok/letni-nacrti-za-nakup-gradiva		
Seznam knjižničnega gradiva (sredstva OOK)	Spletni naslov: http://www.rav.sik.si/e-knjiznica/elektronski-viri		
Izvajanje brezplačne medknjižnične izposoje znotraj območja OOK	OOK→OK	OK→OOK	OK→OK
	Da	Da	Da
Brezplačna medknjižnična izposoja za uporabnika	OOK→OK	OK→OOK	OK→OK
	Da	Da	Da
Posebne zbirke regionalnega značaja (navedite novosti)			
Domoznanska zbirka regionalnega značaja (navedite novost)			
<p>V domoznanskem oddelku smo v letu 2019 pridobili, strokovno obdelali v sistemu Cobiss in dokumentirali skupaj 693 enot gradiva:</p> <p>Obdelano v C3: 238 izvodov knjig z domoznansko vsebino, 74 letnikov časopisov, časnikov, glasil Koroške krajine in zamejske Koroške, 2 raziskovalni nalogi, 7 avdio in video gradiva, 253 razglednic, 112 fotografij.</p> <p>Evidentirano: 5 rokopisov, 1 razglednico, 34 fotografij, 9 filatelističnih izdaj, 23 slikovnega materiala za artoteko, 275 drobnih tiskov</p>			
Naročene podatkovne zbirke (naslovi, dostopnost, cena)			
<p>Preko konzorcija COSEC smo izvedli nakup podatkovne baze Press Reader (4.079,22 EUR), Arhiv Večera (2.919,92 EUR) pa je knjižnica izvedla samostojno. Dostop do podatkovnih baz je uporabnikom na podlagi IP naslovov iz lokacij posamezne knjižnice ali z oddaljenim dostopom zagotovljen v vseh splošnih knjižnicah in njihovih enotah na območju.</p> <p>PressReader</p> <p>a) način dostopa DD</p> <p>b) vir financiranja OOK2</p> <p>Arhiv Večera</p> <p>c) način dostopa DD</p> <p>d) vir financiranja OOK1</p>			

Učinki in doseženi rezultati:

V letu 2019 je bil poudarek na e-virih, saj glede na razpoložljiva sredstva in navodila ministrstva nismo načrtovali nakupa druge znanstvene in strokovne literature, niti zahtevnejšega leposlovnega gradiva, drugih uradnih publikacij, periodike in referenčnega gradiva v klasični obliki. Koroška osrednja knjižnica je v letu 2019 za potrebe izvajanja posebne naloge zagotavljanja povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij v soglasju z osrednjimi knjižnicami na območju zagotovila dostop do **2 e-virov**. Za knjižnice in uporabnike na območju pa je predvsem pomembno, da smo zagotovili dostop tudi izven lokacije knjižnice.

Uporaba storitve dostopa na daljavo v osrednji območni knjižnici narašča, medtem ko je v drugih splošnih knjižnicah kljub promociji še vedno nezadovoljiva. Koroška osrednja knjižnica obvezni izvod publikacij prejema kot z Zakonom o obveznem izvodu določena depozitarna ustanova za obvezni izvod, ki predstavlja pomemben del pri izgradnji knjižnične zbirke za celotno območje. S povečanim in zahtevnejšim izboru knjižnega gradiva (obvezni izvod) smo v letu 2019 pridobili **2.450** izvodov knjižnega gradiva. Območna zbirka še naprej služi uporabnikom širšega območja z **osebno izposajo, brezplačno medknjižnično izposajo in oddaljenim dostopom do informacij** za vse splošne knjižnice na območju. Na osnovi konzorcijske pogodbe med OOK in dogovora s splošnimi knjižnicami območja uspešno vodimo in izvajamo za uporabnika brezplačno medknjižnično izposajo. Koroška osrednja knjižnica kot nosilka projekta spremlja delovanje in učinkovitost izvajanja na območjih ter sproti rešuje morebitne težave v zvezi z izvajalcem storitve. V letu 2019 je knjižnica imela **648** članov s širšega območja, ki so si izposodili **26.671** enot gradiva. Koroške knjižnice na območju smo si med seboj po medknjižnični izposoji posredovale **353 enot knjižničnega gradiva in 18 elektronsko posredovanih dokumentov**.

2. Strokovna pomoč knjižnicam na območju

(podrobnejši opisi in izdelave strokovnih elaboratov za osrednje knjižnice na območju za potrebe knjižnične dejavnosti npr. širitev knjižnične mreže, vzpostavitev novih izposojevališč, oprema IKT...) v prilogah na koncu

2.1 svetovalno delo za območje OOK

S svetovalnim delom smo koordinirali razvoj knjižnične dejavnosti na našem območju za 4 osrednje knjižnice na območju (12 koroških občin). S skupnim načrtovanjem v okviru knjižnične dejavnosti, ki so skupnega pomena, spodbujamo enakomeren razvoj dejavnosti na našem območju, usklajeno delovanje knjižničnega informacijskega sistema, izboljšanje organiziranosti, učinkovitosti in uspešnosti knjižnic. S srečanji, prireditvami in primeri dobre prakse spodbujamo sodelovanje med knjižnicami in uvajanje novih oblik dela, poslovanja in tehnologije. Sodelovali smo s šolskimi knjižnicami na območju OOK in pripravili različne bibliopedagoške dejavnosti za učence in dijake. V sodelovanju z OK smo koordinirali in izvajali knjižnične storitve za posebne skupine uporabnikov, še posebno za »lahko branje«. S skupnimi projekti smo izboljšali promocijo dela splošnih knjižnic na koroškem območju.

Program našega delovanja in sodelovanja nastaja skupaj z območnimi knjižnicami in je odraz potreb naših uporabnikov in strokovnih delavcev knjižnic območja.

Sodelovanje s knjižničarji splošnih knjižnic regije temelji na načelih etičnega kodeksa knjižničarjev in uveljavljenimi izhodišči knjižničarske stroke.

Strokovne delavce knjižnic smo obveščali o delovanju in sklepih na nacionalnem nivoju.

Sodelovanje s knjižničarji splošnih knjižnic regije je temeljilo na izmenjavi izkušenj in znanja, skupnih projektih, obveščanju (e-pošta, telefon, individualni pogovori).

Vsem knjižnicam je bilo predstavljeno vsebinsko in finančno poročilo o izvedbi posebnih nalog osrednje območne knjižnice za leto 2018, pošiljajo se jim tudi zapisniki in drugo gradivo.

Pri pripravi vsebinskega programa za delo OOK v letu 2019 so sodelovale vse knjižnice na območju in predlagale vsebine za program.

Strokovna pomoč knjižnicam je zajemala tudi različno individualno svetovanje in sodelovanje v zvezi s strokovnimi vprašanji in dilemami, s katerimi se srečujemo pri izvajanju knjižnične dejavnosti (knjižničarska zakonodaja, razni predpisi s področja knjižničarstva, delovna razmerja, delo z uporabniki s posebnimi potrebami, IKT oprema in zagotavljanje nemotenega delovanja dostopa na daljavo do podatkovnih zbirk, bibliografska obdelava knjižničnega gradiva, koordinacija domoznastva, Kamra, digitalizacija ...). Na srečanjih smo knjižnice seznanili s poročilom izvajanja nalog OOK v letu 2018, s programom izvajanja območnih nalog na območnem in nacionalnem nivoju v letu 2019, zagotavljanjem dostopa do e-virov, določitvijo tem strokovnih srečanj knjižnic na območju, brezplačno medknjižnično izposajo na območju, skupnim projektom za najstnike »Knjižne mišice« in Korošci pa bukve beremo, bralno značko za odrasle, ki jo izvajamo vse splošne knjižnice na območju ter za zamejce Slovenska študijska knjižnica v Celovcu. Dogovorili smo se tudi za nov skupni projekt »Bodi kul, beri ful« za mlade, ki ga bomo vse knjižnice na območju izvedle v letu 2020.

2.1.1 strokovno usposabljanje zaposlenih iz knjižnic na območju

V letu 2019 smo se z direktoricami osrednjih splošnih knjižnic na območju sestali enkrat. Seznanili smo jih s poročilom izvajanja nalog OOK v letu 2018, s programom izvajanja območnih nalog na območnem in nacionalnem nivoju v letu 2019, zagotavljanjem dostopa do e-virov, določitvijo tem strokovnih srečanj knjižnic na območju, brezplačno medknjižnično izposojno na območju, skupnim projektom za najstnike »Knjižne mišice«, skupni bralni znački za odrasle Korošci pa bukve beremo in se dogovorili za nov skupni projekt s pričetkom leta 2020 Bodi kul, beri ful.

Uresničevanje novih strokovnih priporočil v praksi

Na osnovi izobraževanje oz. treh delavnic v organizaciji NUK – Center za razvoj knjižnic, ki sta se jih udeležili direktorica (1) in koordinatorica (2) smo na območju za knjižničarje koroških splošnih knjižnic izvedli dve delavnici in sicer:

1. Uresničevanje novih strokovnih priporočil v praksi I – izziv za knjižnice na območju
2. Uresničevanje novih strokovnih priporočil v praksi II – oblikovanje ukrepov na lokalni in nacionalni ravni

Namen delavnic je bil spodbuditi splošne knjižnice k uresničevanju novih Strokovnih priporočil in standardov za obdobje 2018-2028, določiti izzive, s katerimi se soočajo splošne knjižnice ter pripraviti načrt ukrepov, ki bi koordinirano podpiral uresničevanje novih strokovnih priporočil.

Obeh delavnic se je udeležilo 14 strokovnih delavcev bibliotekarjev iz vseh splošnih knjižnic na območju.

Z osrednjimi knjižnicami na območju smo sodelovali in svetovali pri:

- načrtovanju in organizaciji pridobivanja domoznanskega gradiva za knjižnice na območju;
- informiranju zavezancev za obvezni izvod;
- seznanjanju uporabnikov z domoznanskimi zbirkami na območju (predstavitev regijskih zbirk);
- bibliografski obdelavi gradiva;
- objavljanju dokumentov na portalu Kamra in pridobivanju potencialnih partnerjev;
- brezplačni medknjižnični izposoji na območju;
- storitvah za ranljive skupine uporabnikov;
- izvajanju mentorstva za študente bibliotekarstva;
- izvajanju bralne značke za odrasle Korošci pa bukve beremo;
- izvajanju dejavnosti za najstnike »Knjižne mišice«;
- Slovenski študijski knjižnici Celovec, edini knjižnici za zamejce v Avstriji, smo nudili strokovno pomoč pri delu v segmentu Cobiss3/Izposoja, obdelava in statistika.

2.1.2 promocija območnosti

Območnost smo promovirali s seznanjanjem javnosti preko obvestil, letakov, vabil, objavami v javnih medijih (časniki, lokalne televizije, programi in koledarji prireditelj na Koroškem...) in na spletnih straneh knjižnic na območju.

Posebno pozornost in skrb smo posvetili promociji domoznanske dejavnosti in digitalizacije (Kamra in dLib), promociji e-virov, bralne značke za odrasle »Korošci pa bukve beremo« in dejavnosti za najstnike »Knjižne mišice«, brezplačni medknjižnični izposoji in storitvam za uporabnike s posebnimi potrebami.

Z osebnimi bibliografijami za različne avtorje smo v letu 2019 raziskovalcem, strokovnjakom z različnih področij (medicina, polimeri ...) omogočali pripravo različnih izpisov bibliografij, za katerega so podatki vneseni v normativno bazo podatkov CONOR.SI in bibliografske enote v vzajemno bibliografsko bazo podatkov COBIB.SI.

Ob organiziranih ogledih knjižnice in gradu Ravne, ki jih izvajamo vse leto, smo obiskovalce seznanjali z dosegljivimi e-viri, predvsem s portaloma Kamra in dLib, kjer se lahko v sliki in besedi sprehodijo skozi zgodovino prostora *Na planoti Ravne* ter se seznanijo z bogatim slikovnim gradivom, ki se navezuje na zgodovino koroške krajine in na znamenite osebnosti, ki so tu delovale ter z bogatimi umetniškimi, fotografskimi, slikovnimi in časopisnimi zbirkami domoznanskega oddelka.

Osrednje knjižnice na našem območju v okviru območnih nalog vseskozi obveščamo o novih digitaliziranih vsebinah in različnih možnostih informiranja uporabnikov v zvezi z gradivom. Gradivo v okviru različnih gostovanj in dogodkov v knjižnicah tudi predstavljamo.

S predstavitevijo spominskih sob ter rokopisne dediščine znanih Korošcev, ki jo hrani KOK smo sodelovali na okrogli mizi **»Spominske hiše in muzejski prostor«**, v Koroškem pokrajinskem muzeju, Muzeju Ravne na Koroškem. Predstavitev je potekala s posebnim poudarkom na digitalizirani kulturni dediščini ter portalih Kamra in dLib.

Sodelovali smo pri promociji skupnih projektov in storitev slovenskih splošnih knjižnic in izdaji promocijske brošure **Knjižnica nudi več!**. Brošura je bila izdana z namenom uporabnike in širšo javnost seznaniti s pomenom in vlogo osrednjih območnih knjižnic in NUK.a, cilj pa je bil predstaviti storitve, ki jih ponujamo slovenske splošne knjižnice in so nastale v osrednjih območnih knjižnicah. Koroška osrednja knjižnica je prispevala vsebino za storitev **Za uporabnika brezplačna medknjižnična izposoja**. Brošuro so ob Dnevu splošnih knjižnic 20.11.2019 prejele vse slovenske splošne knjižnice, NUK in Ministrstvo RS za kulturo, namenjene pa uporabnikom in širši javnosti. Območne naloge in dejavnosti smo širši javnosti predstavili tudi ob praznovanju 70-letnice Koroške osrednje knjižnice ob osrednji prireditvi, v medijih (posebne oddaje na Radiu Maribor in Koroškem radiu, članki v Večeru) in drugih lokalnih medijih.

2.1.3 sodelovanje z nacionalno knjižnico

Redno smo sodelovali s koordinacijsko službo NUK in se udeleževali sestankov, srečanj in izobraževanj. V tim-u OOK (direktorji in koordinatorji OOK) sta sodelovali direktorica in koordinatorica. Strokovni delavci Koroške osrednje knjižnice sodelujemo v delovnih skupinah za domoznanstvo, sistemskih administratorjev, za storitve za ranljive skupine uporabnikov, Udeležili smo se naslednjih izobraževanj, ki jih je za osrednje območne knjižnice pripravil Center za razvoj knjižnic pri NUK: **Novosti v knjižničnem sistemu, Upravljanje metapodatkov na dLib.si, Prenos dobrih praks**, kjer smo predstavili projekt »Lahko je brati«.

Udeležili smo se tudi treh delavnic:

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice 2018-2028,

- Izzivi za splošne knjižnice, delavnica za koordinatorje
- Oblikovanje načrta ukrepov na nacionalni ravni, delavnica za direktorje
- Oblikovanje načrta ukrepov na lokalni ravni, delavnica za koordinatorje

2.2 vsebinska opredelitev in izbor projektov (območje, država)

2.2.1 lastni projekti OOK za potrebe celotnega območja

V letu **2019** smo nadaljevali z dograjevanjem zbirke bio-bibliografskih podatkov o osebnostih, ki so prispevale tehten delež k razvoju Koroške s celotnega območja. Želje in načrti so, da bi poskušali vsako leto dodati kakšno geslo več, vendar zaradi kadrovske podhranjenosti to ni izvedljivo. V tem letu smo gesla pripravili, vendar jih na KBL (Koroški biografski leksikon) nismo dodali. Ravno ob koncu leta in v začetku naslednjega leta (2020) je namreč prišlo do zamenjave platforme, kjer so se leksikoni vseh slovenskih knjižnic začeli prenašati na novo, skupno lokacijo – skupni portal slovenskih knjižnic **Obrazi slovenskih pokrajin**. Strokovnjaki in izvajalci nove platforme ter Osrednja knjižnica Kranj so priporočali, da se v tem času leksikoni ne spreminjajo, ne popravljajo in gesla ne dodajajo, ker bi lahko prišlo do izgube podatkov pri prenosih. Gesla bomo dodali v letu 2020 in seveda tudi izvedli popravke in dopolnitve na že obstoječih geslih. To bo predstavljalo precej dela in časa, saj je bil naš KBL na platformi, ki ni bila kompatibilna z novo platformo skupnega portala.

2.2.2 skupni projekti OOK v sodelovanju z OK območja

1. Korošci pa bukve beremo

Ponovno je bil zelo uspešen naš skupni projekt s področja razvijanja bralne kulture z bralno značko za odrasle »Korošci pa bukve beremo«, ki smo jo dopolnili z »lahkim branjem« in v projekt vključili tudi uporabnike s posebnimi potrebami, tudi zamejce. V letu 2019 je za bralno značko bralo skupaj v vseh splošnih knjižnicah na območju **520 bralcev**, od tega 50 zamejcev in 94 za lahko branje.

2. Dostop do e-virov

Dostop do e-virov Arhiv Večera in PressReader je bil zagotovljen za vse splošne knjižnice in njihove enote na območju.

3. Brezplačna medknjižnična izposoja za uporabnika

Tudi v letu 2019 smo uporabnikom območja zagotavljali za uporabnike **brezplačno medknjižnično izposajo** med koroškimi splošnimi knjižnicami. Knjižnice na območju smo si med

seboj po za uporabnika brezplačni medknjižnični izposoji posredovale **353 enot knjižničnega gradiva** in **18** elektronsko posredovanih **dokumentov**.

4. Knjižne mišice, projekt za najstnike

Projekt je nastal z namenom pritegniti mlade in spodbuditi bralno kulturo med njimi. Pripravili smo igre po vzoru Knjižnih olimpijskih iger, kjer se je skozi različne discipline merila kapaciteta knjižnih mišic sodelujočih. V vsaki od koroških splošnih knjižnic smo izvedli dve prireditvi. Skupaj se je projekta udeležilo **209** osnovnošolcev in dijakov iz koroških osnovnih in srednjih šol (Knjižnica Radlje ob Dravi 57, Knjižnica Dravograd 49, Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec 55, Koroška osrednja knjižnica 48).

2.2.3 skupni projekti OOK v sodelovanju z drugimi OOK (nacionalni nivo)

1. Rastem z e-viri, nakup e-gradiv v sodelovanju s COSEC in zagotavljanje dostopa na daljavo, nadgradnja in posodobitev programa za izdelavo statistike dostopa na daljavo, izobraževanje za uporabo podatkovnih zbirk in priprava spletnih vodičev.

2. Kamra, sodelovali smo pri vseh aktivnosti v zvezi s portalom in na sestankih urednikov ter v nadzornem odboru.

3. Brezplačna medknjižnična izposoja za končnega uporabnika na vseh območjih, Koroška osrednja knjižnica je nosilec projekta za vsa slovenska območja, več **PRILOGA 1**

4. Portal Dobreknjige.si, sodelovali smo v uredniškem odboru spletnega portala s priporočilno kakovostno literaturo in kot vnašalci vsebin.

5. Storitve za ranljive skupine uporabnikov, sodelovanje v delovni skupini.

6. Skupna spletna stran, skupaj z Združenjem slovenskih splošnih knjižnic smo vzpostavili skupno spletno stran slovenskih splošnih knjižnic knjiznice.si

7. Izobraževanja, udeležili smo se vseh izobraževanj, ki so jih pripravile posamezne OOK:

- ABC bralne pismenosti, Mariborska knjižnica in Center za spodbujanje bralne pismenosti
- Organiziranje prireditev v osrednjih območnih knjižnicah, Mestna knjižnica Kranj
- Sistem trajnega ohranjanja elektronskega gradiva, Knjižnica I. Potrča Ptuj
- Obdelava zapuščin in rokopisov v slovenskih knjižnicah, Knjižnica I. Potrča Ptuj
- Izobraževanje vnašalcev portala Kamra, Osrednja knjižnica Celje
- Usposabljanje za uporabo CMS orodja WordPress,

8. Festival KAMRA, Osrednja knjižnica Celje

9. Strateške usmeritve na področju IKT v splošnih knjižnicah, NUK

2.2.4 skupni projekti mednarodnega sodelovanja (samo navedite projekte)

2.3 sodobne informacijske storitve za uporabnike, ki se izvajajo na posameznem območju OOK ali v vsej državi

Uporabnikom na območju smo nudili dostop iz knjižnic ter oddaljen dostop do izbranih elektronskih virov. Uporabniki so lahko na različne načine prejeli obvestila o dogodkih, obvestilih knjižnic (preko mobilnih aplikacij, spletnih strani, spletne pošte). Na različne načine smo prav tako promovirali uporabo elektronskih virov, uporabo mCobiss, Cobiss+ ter portale Kamro, dLib.

2.4 analize stanja razvitosti in potreb knjižnične dejavnosti, analize razvojnih potreb glede informacijske tehnologije, računalniških sistemov in digitalizacije območju

Analiz stanja razvitosti in potreb knjižnične dejavnosti v letu 2019 nismo opravili. Za digitalizacijo pa se s knjižnicami na območju vsako leto ob načrtovanju programa sproti dogovarjamo.

Knjižnice na območju pa smo glede informacijske tehnologije še vedno razvojno podhranjene, saj se tehnologija prehitro menjava. S finančnimi sredstvi, namenjenih za IKT, razvoju ne moremo slediti tako kot bi si želeli, zato poskušamo zagotavljati vsaj »dobro« delovanje obstoječih sistemov in na žalost prepočasno posodabljanje tako strojne kot programske opreme. V knjižnicah se še vedno najdejo operacijski sistemi Windows XP, katerim je varnostna podpora potekla že leta 2014. V letu 2019 smo bili opozorjeni, da se bo z januarjem 2020 zaključila podpora že operacijskemu sistemu Windows 7 s katerim smo posodabljali računalnike leta 2014. Nov sistem Windows 10, ki je sedaj edini, ki ima zagotovljeno podporo posodobitev in varnosti, je bil na voljo šele leta 2015. Smo v začaranem krogu, ko že s programsko opremo na pridemo »na zeleno vejo«, kaj šele s strojno opremo, ki je tudi dražja.

<p>V nekaterih knjižnicah so se pokazale tudi težave z starimi omrežnimi napravami, ki so povezane z Arnesom.</p> <p>V knjižnicah se še vedno uporablja počasnejši način avtomatizirane izposoje preko črtnih kod ter elektromagnetnega sistema za varovanje gradiva. Tudi na tem področju nam primanjkuje finančnih sredstev, da bi posodobili to tehnologijo na hitrejšo, kot je RFID sistem za izposajo in varovanje gradiva. Ta tehnologija bi pripomogla k hitrejšemu delu v izposoji ter samostojnemu izposojanju in vračanju gradiva, ki bi za uporabnike bil enostavnejši.</p> <p>Nabava oz. posodobitev teh sistemov je še vedno odvisna od sredstev, ki jih za to namenijo občine ustanoviteljice ali Ministrstvo za kulturo z objavljenimi razpisi za opremo IKT. Glede na zgoraj opisane spremembe operacijskih sistemov, se v knjižnicah poslužujemo posodabljanja sistemov v kolikor nam to strojna oprema še dopušča oz. zaradi primanjkljaja sredstev poskušamo narediti iz obstoječih naprav najboljše; rešitve so po večini nameščanje novejših programske opreme na stare računalnike. Takšne rešitve so kratkotrajne, vendar nujne.</p> <p>Z namenom, da bi splošne knjižnice lažje sledile trendom razvoja informacijsko-komunikacijske opreme, informacijske varnosti ter kompetenc zaposlenih in uporabnikov na tem področju, je skupina sistemskih administratorjev in informatikov vseh osrednjih območnih knjižnic, ki jih je vodila koordinatorica posebnih nalog OOK v NUK, odločila za pripravo strateških usmeritev na področju IKT v splošnih knjižnicah za obdobje 2019–2028.</p> <p>Pri nastajanju tega dokumenta je v letih 2018-2019 sodelovala tudi informatičarka Koroške osrednje knjižnice. V ožji delovni skupini so sodelovale še osebe zadolžene za področje IKT iz Mariborske knjižnice, Osrednje knjižnice Celje in Mestne knjižnice Kranj. Dokument je nastal na podlagi analize več razvojnih dokumentov, ki obravnavajo strategijo razvoja dejavnosti slovenskih splošnih knjižnic in se dotikajo področja IKT v knjižnicah.</p> <p>V letu 2019 je bil dokument najprej predstavljen celotni skupini sistemskih administratorjev in informatikov osrednjih območnih knjižnic (marec 2019), nato na skupščini direktorjev splošnih knjižnic (Portorož, april 2019), na sestanku direktorjev in koordinatorjev OOK (prisoten tudi predstavnik Ministrstva za kulturo), kjer so direktorji dokument tudi potrdili (april 2019), novembra 2019 na Novosti v knjižničnem sistemu (Cezar).</p> <p>Rezultat sodelovanja sistemskih administratorjev in informatikov osrednjih območnih knjižnic, dokument STRATEŠKE USMERITVE NA PODROČJU IKT V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH za obdobje 2019-2028, je objavljen na spletni strani https://www.knjiznice.si/sistem-splosnih-knjiznic/pomembni-dokumenti/, portalu slovenskih splošnih knjižnic, ki je pod okriljem Zveze oziroma Združenja splošnih knjižnic zaživel 20. novembra 2019.</p>
<p>2.5 razvoj in načrtovanje občinskih in medobčinskih knjižničnih mrež</p>
<p>V mreži knjižnic na območju nismo načrtovali novih organizacijskih enot, smo pa spremljali razvoj in kot OOK za Koroško tudi skrbeli za enakomeren razvoj knjižnic na območju.</p>
<p>2.6 izvajanje mentorstva za knjižnične delavce začetnike in študente bibliotekarstva s širšega območja OOK</p>
<p>Sodelovali smo z Oddelkom za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo pri Filozofski fakulteti v Ljubljani ter omogočili tritedensko obvezno prakso in mentorstvo študentki magistrskega študija bibliotekarstva ter delno še eni študentki.</p>
<p>2.7 sodelovanje s šolskimi knjižnicami na območju in skupen razvoj bibliopedagoških dejavnosti</p>
<p>Sodelovanje s šolskimi knjižnicami na našem območju je zelo zadovoljivo, dejavnosti, ki jih pripravljamo načrtujemo in izvajamo tako, da smo si v medsebojno podporo pri vzgoji in izobraževanju mladih v bibliopedagoškem in bralnomotivacijskem smislu. Predstavitve in vodeni ogledi knjižnice so predvsem namenjeni seznanjanju mladih obiskovalcev z uporabo knjižnice, informiranju o vrstah gradiva, obsegu knjižnične zbirke in knjižnični dejavnosti s poudarkom na dejavnostih za mlade. Spodbujamo in usmerjamo jih pri samostojni uporabi knjižnice, po dogovoru s šolskimi knjižničarji pripravljamo praktične predstavitve iskanja gradiva v bazi COBISS+ oziroma mCobiss ter osnove orientacije v knjižnici, skupaj z UDK-sistemom. Mlade seznanimo z našo spletno stranjo, jih povabimo k njeni uporabi in k uporabi dostopnih elektronskih baz podatkov ter portala Biblos.</p> <p>Po dogovoru s šolskimi knjižničarji za najmlajše obiskovalce z območja pripravimo pravilne ure, ki</p>

se izvajajo v naši knjižnici. Lani so na pravljicah uživali učenci OŠ Šmartno pri Slovenj Gradcu in OŠ Razbor, skupaj 3 skupine in 75 obiskovalcev. V sodelovanju z območnimi šolami iz Dravograda, Slovenj Gradca, Šmartna pri Slovenj Gradcu, Podgorja pri Slovenj Gradcu in Razborja smo pripravili bibliopedagoške ure z uvajanjem v iskanje gradiva in uporabo knjižnice ter njenih storitev. Obiskalo nas je 14 šolskih skupin, skupno 361 obiskovalcev. Knjižne mišice so skupen projekt za najstnike v okviru območnosti s pomočjo katerega širimo med mladimi prepoznavnost koroških knjižnic in njihovo dostopnost. Z njim poskušamo mlade motivirati in usposobiti za obisk in uporabo naše in tudi drugih knjižnic širšega območja Koroške. V lanskem letu je v 8 srečanjih sodelovalo 209 mladih – 49 v Dravogradu, 57 v Radljah ob Dravi, 55 v Slovenj Gradcu in 48 v Koroški osrednji knjižnici. Bodu kul, beri ful, projekt branje za mlade je namenjen najstniškemu bralcem; nanj so se poleg šol Mežiške doline prijavile tudi Prva in Druga osnovna šola iz Slovenj Gradca, skupaj 30 sodelujočih učencev. Šolski knjižničarji z nami vsako leto sodelujejo pri spodbujanju k ustvarjanju in zbiranju prispevkov za stripovski razpis ter pri sami organizaciji obiska zaključne prireditve za sodelujoče učence svojih šol. V letu 2019 smo s širšega območja prejeli 44 prispevkov na razpis. V letu 2019 smo s šolskimi knjižničarji z območja sodelovali pri 27 dejavnostih, vključili 719 otrok in mladih.

2.8 knjižnične storitve za posebne skupine uporabnikov za celotno območje

Koroška osrednja knjižnica in vse splošne knjižnice izvajamo tudi dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami bodisi v prostorih knjižnice ali v institucijah, kot so domovi za ostarele, enote varstveno-delovnih centrov, šole s prilagojenim programom in različna društva, ki vključujejo uporabnike s posebnimi potrebami.

Ena od storitev je tudi **Knjižnica na obisku**, ki jo izvaja Koroška osrednja knjižnica in ponuja brezplačno dostavo knjig na dom bolnim, ostarelim in invalidom.

Slepim in slabovidnim so na voljo **pripomočki za branje** (lupe, povečevalniki, bralna očala...), **knjige z večjim tiskom** so posebej izpostavljene in označene, na voljo so **zvočne knjige** na različnih nosilcih (zvočne kasete, CD...), knjige v brajici..., za uporabnike s težavami pri branju pa izvajamo poseben projekt **»Lahko branje«, več v PRILOGI 2**

Lažje berljivo gradivo ter zvočne knjige so v knjižnici postavljene ločeno in ustrezno označene, na voljo je tudi elektronska lupa za branje ter več kompletov navadnih lup.

Za uporabnike s posebnimi potrebami izvajamo **bibliopedagoške ure**, **razstave**, **druge prireditve**, jih spodbujamo k branju za bralno značko – **lahko branje** (Korošci pa bukve beremo), kjer vključujemo stanovalce domov starejših in varstveno delovnih centrov, pravila pa prilagodimo njihovim bralnim sposobnostim.

S **slušno zanko** sta v KOK opremljena dva prostora (razstavišče in Kuharjeva dvorana), kjer se odvija večina naših prireditev. Tako imajo gluhi in naglušni uporabniki brez težav možnost spremljati naše prireditve.

Koroška osrednja knjižnica je članica **Društva za prilagojeno obliko komunikacij LABRA** (lahko branje). Društvo vzpodbuja in aktivno izvaja dejavnosti za napredek celovite družbene skrbi na področju storitev za osebe s posebnimi potrebami ter ostale, ki uporabljajo prilagojene oblike komunikacije.

V okviru območnih nalog je Koroška osrednja knjižnica tudi član delovne skupine za storitve za ranljive skupine uporabnikov (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, KOK).

2.9 sodelovanje z drugimi območnimi knjižnicami (brez projektov)

Z drugimi območnimi knjižnicami smo sodelovali na naslednjih področjih: **Rastem z e-viri**, nakup e-gradiv v sodelovanju s COSEC in zagotavljanje dostopa na daljavo, nadgradnja in posodobitev programa za izdelavo statistike dostopa na daljavo, izobraževanje za uporabo podatkovnih zbirk in priprava spletnih vodičev; **Kamra**, sodelovali smo pri vseh aktivnosti v zvezi s portalom in na sestankih urednikov ter v nadzornem odboru; **Brezplačna medknjižnična izposoja za končnega uporabnika na vseh območjih**, Koroška osrednja knjižnica je nosilec projekta za vsa slovenska območja; **Portal Dobreknjige.si**, sodelovali smo v uredniškem odboru spletnega portala s priporočilno kakovostno literaturo in kot vnašalci vsebin; **Storitve za ranljive skupine uporabnikov**, sodelovanje v delovni skupini; **Skupna spletna stran**, skupaj z Združenjem slovenskih splošnih knjižnic smo vzpostavili skupno spletno stran slovenskih splošnih knjižnic knjiznice.si

2.10 mednarodno sodelovanje na območju OOK (cilji, koordinacija ali izvedba, brez projektov in zamejcev)

1. Bralna značka za odrasle – zamejci

V koroških splošnih knjižnicah smo nadaljevali skupni projekt promocije kvalitetnega branja za odrasle – z že 9. sezono bralne značke za odrasle »Korošci pa bukve beremo«. Ponovno so se bralni znački pridružili bralci iz slovenske Koroške v Avstriji. Namen vključitve zamejcev v projekt je ohranjanje maternega jezika slovenske manjšine v Avstriji, podpora kulturno-umetniškemu izražanju zamejcev v maternem jeziku, kulturno povezovanje z matičnim narodom, širjenje slovenske besede med Slovenci v zamejstvu, spodbujanje branja v slovenskem jeziku in povezovanje na regijski in mednarodni ravni.

Sodelovalo je 50 zamejskih bralcev.

2. ARGE Geopark Karawanken

V okviru čezmejnega projekta ARGE Geopark Karawanken je domoznanski oddelek sodeloval pri zasnovi vsebinskega dela Muzeja o Blažu Mavrelu in koroških bukovnikih oz. zasnovi Bukovniške sobe v vaškem centru Strojna z naslovom »Shtorija od enih starih bukovnikov ino visharjev«.

Največ gradiva v zvezi s to tematiko je hranjenega v zapuščini **dr. Franca Kotnika**, ki jo je Koroška osrednja knjižnica odkupila že v petdesetih letih prejšnjega stoletja in smo ga tudi uporabili pri celotni vsebinski zasnovi spominske sobe na Strojni. Vsebine spominske sobe bodo dobile tudi povezave (s QR kodami) do spletnih vsebin na portalu Kamra, dLib in spletni strani knjižnice.

2.11 usklajevanje in načrtovanje vzdrževanja računalniških sistemov v osrednjih knjižnicah (OK) na območju OOK

V letu 2019 je bil s strani Ministrstva za kulturo podan težko pričakovan razpis za opremo IKT, na katerega smo se knjižnice posamično prijavljale in ponekod bile tudi delno uspešne. Na ta način smo lahko posodobili en del računalniške opreme za uporabnike v svojih knjižnicah. Na žalost usklajevanje in načrtovanje vzdrževanja računalniških sistemov zaradi različnih finančnih sredstev po knjižnicah izvajamo zelo različno.

Učinki in doseženi rezultati:

S svetovalnim delom smo koordinirali razvoj knjižnične dejavnosti na našem območju za 4 osrednje knjižnice na območju (12 koroških občin). S skupnim načrtovanjem v okviru knjižnične dejavnosti, ki so skupnega pomena, spodbujamo enakomeren razvoj dejavnosti na našem območju, usklajeno delovanje knjižničnega informacijskega sistema, izboljšanje organiziranosti, učinkovitosti in uspešnosti knjižnic. S srečanji, prireditvami in primeri dobre prakse spodbujamo sodelovanje med knjižnicami in uvajanje novih oblik dela, poslovanja in tehnologije. Ugotavljali in opredeljevali smo razvojne potrebe glede IKT. Sodelovali smo s šolskimi knjižnicami na območju OOK in pripravili različne bibliopedagoške dejavnosti za učence in dijake. V sodelovanju z OK smo koordinirali in izvajali knjižnične storitve za ranljive skupine uporabnikov. S skupnimi projekti smo izboljšali promocijo dela splošnih knjižnic na koroškem območju.

Sodelovanje s knjižničarji splošnih knjižnic regije je temeljilo na izmenjavi izkušenj in znanja, skupnih projektih, obveščanju (e-pošta, telefon, individualni pogovori).

Strokovna pomoč knjižnicam je zajemala tudi različno individualno svetovanje in sodelovanje v zvezi s strokovnimi vprašanji in dilemami, s katerimi se srečujemo pri izvajanju knjižnične dejavnosti (knjižničarska zakonodaja, razni predpisi s področja knjižničarstva, delovna razmerja, delo z uporabniki s posebnimi potrebami, IKT oprema in zagotavljanje nemotenega delovanja dostopa na daljavo do podatkovnih zbirk, bibliografska obdelava knjižničnega gradiva, koordinacija domoznanstva, Kamra, digitalizacija ...).

Uporabnikom smo v letu 2019 omogočili oddaljen dostop in dostop iz knjižnice do 2 elektronskih virov. V nekaterih knjižnicah smo uvedli tudi informiranje preko mobilni aplikacij, s katerimi želimo uporabnikom na sodobnejši način podati prve informacije o novostih, dogajanjih v knjižnicah. Analiza razvojnih potreb glede IKT in računalniških sistemov je pokazala še vedno določeno količino zastarelih naprav in veliko potrebo po novejših sistemih. Zaradi omejenih denarnih sredstev ne moremo potešiti zadostne potrebe po novejših računalniških sistemih in informacijskih tehnologij tako za uporabnike kot za zaposlene. V knjižnicah poskušamo vsako leto zastarele računalniške sisteme nadomestiti z

novejšimi ali vsaj programsko posodobiti sisteme, ker je nabava strojne opreme povezana s višjimi stroški. V vseh knjižnicah na območju se je tudi pokazalo, da bo potrebna posodobitev omrežnih naprav.

Razvijanje skupnih projektov s knjižnicami območja je zastavljeno dolgoročno. Ocenjujemo, da smo v letu 2019 ohranili sodelovanje knjižnic v regiji in da so dosežena mnenja glede konkretnih in dolgoročnih ciljev vzpodbudna za nadaljnje delo.

Na področju strokovnega sodelovanja se trudimo med knjižnicami doseči zastavljene cilje, s svetovanjem reševati strokovna vprašanja ter uvesti nove storitve. S svetovalnim delom in skupnim načrtovanjem v okviru knjižnične dejavnosti, ki so skupnega pomena, smo koordinirali razvoj knjižnične dejavnosti na našem območju, spodbujali enakomeren razvoj dejavnosti štirih osrednjih knjižnic, skrbeli za usklajeno delovanje knjižničnega informacijskega sistema, izboljšanje organiziranosti, učinkovitosti in uspešnosti knjižnic. S prireditvami, srečanji, izobraževanji in primeri dobre prakse smo spodbujali sodelovanje med knjižnicami. Sodelovanje s šolskimi knjižnicami na našem območju je zelo zadovoljivo, dejavnosti, ki jih pripravljamo načrtujemo in izvajamo tako, da smo si v medsebojno podporo pri vzgoji in izobraževanju mladih v bibliopedagoškem in bralnomotivacijskem smislu.

Z drugimi območnimi knjižnicami smo sodelovali na naslednjih področjih: dostop na daljavo do elektronskih virov za vse OOK, ki ga zagotavlja NUK; konzorcijski nakup e-gradiv v sodelovanju s COSEC; Kamra; brezplačna medknjižnična izposoja v vseh območjih (KOK je nosilec projekta); portal Dobreknjige.si; promocija območnosti; izmenjava izkušenj in dobrih praks; načrtovanje projektov; izobraževanje; razvoj IKT opreme; nove tehnologije in e-storitve; tvorno smo sodelovali s koordinacijo NUK.

Program našega delovanja in sodelovanja nastaja skupaj z območnimi knjižnicami in je odraz potreb naših uporabnikov in strokovnih delavcev knjižnic območja.

Sodelovanje s knjižničarji splošnih knjižnic regije temelji na načelih etičnega kodeksa knjižničarjev in uveljavljenimi izhodišči knjižničarske stroke.

3. Koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva

3.1 načrtovanje in koordinacija pridobivanja domoznanskega gradiva za knjižnice na območju OOK

Koroška osrednja knjižnica je koordinirala zbiranje, obdelavo in hranjenje vseh vrst domoznanskega gradiva. S knjižnicami na območju smo se dogovorili o večji aktivnosti posameznih knjižnic v njihovem okolju. Določena literatura in gradivo se najlažje pridobivajo na lokalnem območju, kjer lahko posamezna knjižnica tudi sledi produkciji. Gre predvsem za gradivo, ki se izdaja v manjši nakladi, brez CIP zapisa, brez velike promocije in ga je zato težje izslediti (brošure društev in organizacij, siva literatura ...).

S tem vsako leto poskušamo dosežati skupni cilj: usklajeno koordinacijo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva, v nadgradnji pa kvalitetnejše zahtevnejše analitične informacije, digitalizacijo pomembnega in dragocenega domoznanskega gradiva in objavo digitalnih dokumentov na portalu dLib ter objavo zgodb na portalu Kamra.

V letu 2019 smo za področje širšega območja (Koroška) na osnovi že izdelanih kriterijev obdelovali in dokumentirali članke in prispevke za domoznanski katalog CARINTHIACA ter sledili kriterijem za obdelavo člankov v sodelovanju s Slovensko bibliografijo. Gre za prispevke in članke iz revij, časopisov, zbornikov ..., ki se nanašajo na Koroško, zamejsko Koroško in koroške avtorje. To nam je v veliko pomoč pri posredovanju informacij uporabnikom. Lokalna bibliografija Koroške (vzajemna baza COBISS od leta 1994 dalje) vsebuje **48.249** zapisov.

V letu 2019 je bilo evidentiranih **3.084** časnikov, časopisov in revij, kreiranih je bilo **1.080** zapisov za članke, od tega **712** za širše območje.

V domoznanskem oddelku smo v letu 2019 pridobili, strokovno obdelali v sistemu Cobiss in dokumentirali skupaj **693 enot** gradiva: v C3 smo obdelali 238 izvodov knjig z domoznansko vsebino, 74 letnikov časopisov, časnikov, glasil iz vse Koroške krajine in iz zamejske Koroške, 2 raziskovalni nalogi, 7 diplomskih del, 7 avdio in video gradiv, 253 razglednic, 112 fotografij. **347** enot gradiva, pa smo evidentirali:

5 rokopisov, 1 razglednico, 34 fotografij, 9 filatelističnih izdaj, 275 drobnih tiskov, 23 slikovnega materiala za artoteko.

Koroška osrednja knjižnica je kot vsako leto tudi v letu 2019 koordinirala zbiranje, obdelavo in hranjenje vseh vrst domoznanskega gradiva, publikacij in sive literature. Koordinirali smo bibliografsko obdelavo domoznanskega gradiva in normativno kontrolo. Zbirali smo informacije o zavezancih za obvezni izvod. Uporabnikom z vsega območja smo posredovali zahtevnejše in splošne domoznanske informacije. Članici delovnih skupin za domoznanstvo in Kamro sta se redno udeleževali sestankov na nivoju koordinacije NUK-a.

Članici delovnih skupin za domoznanstvo in Kamro sta se v okviru območnosti redno udeleževali vseh sestankov na nivoju koordinacije NUK-a in pristojnih OOK-jev (Knjižnica Mirana Potrča Ptuj in Osrednja knjižnica Celje).

V okviru območnosti je koordinatorica za domoznanstvo aktivno sodelovala v skupini za domoznanstvo osrednjih območnih knjižnic, kjer so glavni poudarki in prizadevanja usmerjeni v trajno ohranjanje digitalnega gradiva (repozitorij NUK-a), obdelavi rokopisnega gradiva in zapuščin v sistem COBISS. Več časa pa se je namenjalo tudi projektu Obrabi slovenskih pokrajin (skupni portal osrednjih knjižnic, ki izdelujejo biografske leksikone za svoja območja).

3.2 informiranje zavezancev za obvezni izvod

OOK KOK je zbirala informacije o zavezancih za obvezni izvod ter **22 zavezancev** s posebnim dopisom ali ustno obvestila o oddaji obveznega izvoda.

3.3 posredovanje informacij o zavezancih za obvezni izvod nacionalni knjižnici

OOK KOK je NUK-u posredovala **21 informacij** o zavezancih za obvezni izvod.

3.4 seznanjanje uporabnikov z domoznanskimi zbirkami (v sorodnih kulturnih zavodih, zlasti muzejih in arhivih) na območju OOK

Uporabnikom z našega območja smo posredovali zahtevnejše domoznanske informacije ter jih seznanjali z domoznansko in ostalimi posebnimi zbirkami (šole, javnost, tiskovne konference, medgeneracijski centri, sorodne kulturne ustanove) (4). Osrednje knjižnice na našem območju v okviru območnih nalog vseskozi obveščamo o novih digitaliziranih vsebinah in različnih možnostih informiranja uporabnikov v zvezi z gradivom. Gradivo v okviru različnih gostovanj in dogodkov v knjižnicah tudi predstavljamo (3).

Vsako leto tudi seznanjamo uporabnike in promoviramo našo domoznansko in ostale posebne zbirke preko domoznanskih razstav (10). V letu 2019 smo pripravili osem priložnostnih domoznanskih razstav, večjo domoznansko razstavo in domoznansko likovno tematsko razstavo:

Ob prazniku mesta Ravne smo pripravili priložnostno foto-dokumentarno razstavo **Stare podobe mesta** (1). Fotografsko gradivo iz fototeke KOK je prikazalo podobo mesta Ravne skozi desetletja.

Ostale priložnostne razstave (7) vsak mesec so se nanašale na **Veličastnih 7 desetletij KOK**.

Večja domoznanska razstava **DUH V ČASU: 7 desetletij knjižnice v podobah in rečeh** je simbolično zaključila jubilejno leto knjižnice 2019 (1). Vizualna osnova razstavnih panojev je bila Fototeka Koroške osrednje knjižnice, analogna in digitalna. Tema so bila obiskovanja, prireditve in slavnosti, ki so nastajale pod okriljem knjižnice in v navezavi s sorodnimi inštitucijami. Foto-dokumentirani dogodki, ki so kot dragocen dokument časa postali gradniki posebne zbirke Fototeka.

Večina besedil na razstavnih panojih v tipkarskem slogu je bila povzeta iz Kronike Koroške osrednje knjižnice, ki jo je ob svojem odhodu na podlagi dokumentov in po spominu zapisal ravnatelj Janez Mrdavšič ter kasneje, ob 50-letnici knjižnice, dopolnila ravnateljica in direktorica mag. Majda Kotnik-Verčko.

Vezno pripovedno nit razstave sta avtorici zaupali pričevalcem in soustvarjalcem kulturnega dogajanja v knjižnici in izven nje. Svoje dragocene *Slike spomina* je zapisal Josip Košuta, Mirko Osojnik je kot nekdanji sodelavec in kasneje muzealec razmišljal o *'Knjižničarstvu za srčno kulturo in politično rabo'*. *Opomnja* za 21. stoletje in digitalno dobo ter razmišljanja o podobah in času je zapisala kronistka kulturnih dogajanj na Koroškem, fotografinja in filozofinja Nika Hölcl Praper.

Naslednja je bila razstava Zlatke Strgar z naslovom **Lepa stara gospa** (1). Na pobudo in v sodelovanju s sodelavkama iz domoznanskega oddelka je naša uporabnica, novinarka in nekdanja višja knjižničarka strokovne knjižnice Železarne Ravne Zlatka Strgar kot *hommage* knjižnici pripravila razstavo kolažev na platnu, ki so predstavili njen osebni pogled na vlogo Koroške osrednje knjižnice.

<p>Osnova za razstavo je bilo gradivo posebnih zbirk Koroške osrednje knjižnice. Avtorica je izpostavila nekatere detajle kot ključne gradnike poslanstva knjižnice v prostoru in duhu časa. Celotno zbirko kolažev smo po razstavi umestili v zbirko Artoteka in je kot stalna postavitev predstavljena v prostorih knjižnice.</p>
<p>3.5 organizacija bibliografske obdelave domoznanskega gradiva s svojega območja</p> <p>V obliki sestankov, predstavitev in korespondenčnih sej, tudi e-pošte in telefona smo redno pregledovali kriterije za obdelavo domoznanskega gradiva, koordinirali novosti in seznanjali ostale knjižnice na območju o nalogah domoznanske delovne skupine. Prav tako smo jim nudili podporo pri bibliografski obdelavi zahtevnejšega gradiva oz. gradiva, ki ga zaradi različnih razlogov niso mogli obdelati. Članici delovnih skupin za domoznanstvo in Kamro sta se redno udeleževali vseh sestankov na nivoju koordinacije NUK-a. (3)</p>
<p>3.6 izvajanje normativne kontrole</p> <p>Koordinirali smo bibliografsko obdelavo domoznanskega gradiva in normativno kontrolo. Število redaktiranih zapisov: 159</p>
<p>3.7 izvajanje digitalizacije na območju</p> <p>Da bi ohranili, zaščitili in hkrati olajšali dostop do starejšega domoznanskega gradiva, serijskih publikacij ter rokopisov, smo nadaljevali z dolgoročno načrtovano digitalizacijo knjižnične dediščine, oziroma pripravili e-vsebine za skupni regijski portal Kamra in dLib ter čitalniško dostopen arhiv knjižnice.</p> <p>V letu 2019 smo nadaljevali že začet projekt digitalizacije obsežne zbirke serijskih publikacij. S sredstvi v okviru območnih nalog smo uspeli (v sodelovanju z gradivom Slovenske študijske knjižnice v Celovcu) digitalizirati časopis Koroški Slovenec.</p> <p>Nadaljevali smo tudi s časopisom Prepih (od javnosti odvisni časopis), ki je izhajal v letih 1991 – 2003 in je izpolnjeval večno vrzel oz. pomanjkanje kakršnegakoli koroškega tednika, ki bi pisal o aktualnem dogajanju na Koroškem.</p> <p>V sodelovanju s Kulturnim društvom Odsevanja Slovenj Gradec in Zvezo kulturnih društev Slovenj Gradec, smo na našo pobudo in z denarjem Ministrstva za kulturo, v celoti digitalizirali koroško revijo za leposlovje in kulturo Odsevanja.</p> <p>Zaključili pa smo tudi z digitalizacijo rokopisov iz zapuščine Jakoba Špicarja. Za potrebe večje domoznanske razstave Duh v času smo opravili tudi digitalizacijo dela Fototeke (okoli 300 fotografij, skenov).</p> <p>Skupaj smo digitalizirali cca. 16.611 str.</p> <p>dLib</p> <p>Na portalu dLib smo imeli v preteklem letu 24.976 skupnih vpogledov v vsebino in 114.411 vpogledov v metapodatke. Število skupnih vpogledov v vsebino se je drastično zmanjšalo glede na predhodna leta, število vpogledov v metapodatke pa se je močno povečalo (obrazložitev v prilogi 2)</p> <p>Uporabniki lahko neomejeno (preko svetovnega spleta) dostopajo do teh virov na dLib-u (Digitalna knjižnica Slovenija) na spletnem naslovu: http://www.dlib.si/. Digitalizacijo je izvedel zunanji partner.</p> <p>Kamra</p> <p>Tudi v letu 2019 se je Koroška osrednja knjižnica vključevala v aktivnosti v zvezi s spletnim portalom, sodelovala na sestankih regijskih urednikov ter bila član upravnega odbora Kamre. V letu 2019 smo na portal Kamra prispevali tri nove digitalne zbirke.</p> <p>Natančneje dLib in Kamra v: PRILOGA 3</p>
<p>3.8 domoznanski projekti (brez digitalizacije, število, naziv, kratek opis)</p> <p>Pri območnih nalogah nismo načrtovali in izvedli nobenega domoznanskega projekta, smo pa uspešno izvedli projekt v okviru čezmejnega projekta ARGE Geopark Karawanken. Domoznanski oddelek je sodeloval pri zasnovi vsebinskega dela Muzeja o Blažu Mavrelu in koroških bukovnikih oz. zasnovi Bukovniške sobe v vaškem centru Strojna z naslovom »Shtorija od enih starih bukovnikov ino visharjev«.</p> <p>Največ gradiva v zvezi s to tematiko je hranjenega v zapuščini dr. Franca Kotnika, ki jo je Koroška osrednja knjižnica odkupila že v petdesetih letih prejšnjega stoletja in smo ga tudi uporabili pri celotni</p>

vsebinski zasnovi spominske sobe na Strojni. Vsebine spominske sobe bodo dobile tudi povezave (s QR kodami) do spletnih vsebin na portalu Kamra, dLib in spletni strani knjižnice.

Učinki in doseženi rezultati:

Usklajena koordinacija zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva, s tem pa kvalitetnejše zahtevnejše analitične informacije.

Sodelovali smo v skupnem projektu splošnih knjižnic Obrabi slovenskih pokrajin in v tem okviru dodali nekaj novih gesel, ter predvsem skozi vse leto sodelovali pri usklajevanju prenosa KBL-ja na novo skupno platformo, s popravljanjem in urejanjem starih gesel za prenos.

Lokalna bibliografija Koroške zajema že 48.249 zapisov, kjer gre za prispevke in članke iz revij, časopisov, zbornikov, ki se nanašajo na Koroško, zamejsko Koroško in koroške avtorje. Občutno pa se je povečala tudi izdelava osebnih bibliografij za različne avtorje raziskovalce, strokovnjake z različnih področij (medicina, polimeri ...).

Z **digitalizacijo** pomembnega in dragocenega domoznanskega gradiva in objavo digitalnih dokumentov na portalu **dLib** so seznanjeni tudi z gradivom, ki jim je zaradi posebnih pogojev hranjenja težje dostopno. Z dodajanjem novih vsebin na portalu **Kamra** pa so dostopne še druge vsebine s področja domoznanstva, ki jih drugače na tradicionalen način zbirajo in posredujejo splošne knjižnice in druge lokalne kulturne organizacije. Vključuje vsebine, ki so za določeno področje značilne, zanimive in v interesu lokalne skupnosti.

Skupaj je na dLib.si za območje objavljenih 7.754 digitalnih dokumentov z metapodatki; število objavljenih digitaliziranih strani dokumentov (skenogramov) pa je 85.145.

Na portalu dLib je bilo v preteklem letu 24.976 skupnih vpogledov v vsebino in 114.411 vpogledov v metapodatke.

Skupno število vpogledov v portal Kamra je 56.348 (54.799 brez ogledov Albuma Slovenije, samo zapisi, ki so vezani na organizacijo).

22 zavezancev smo s posebnim dopisom ali ustno obvestili o oddaji obveznega izvoda,

OOK KOK pa je NUK-u posredovala 21 informacij o zavezancih za obvezni izvod.

Javnost je preko predstavitev, razstav in prireditev seznanjena z domoznansko dejavnostjo Koroške osrednje knjižnice.

Velikega pomena je ohranjanje in zaščita gradiva (vseh vezanih letnikov ter pridobljeno skenirano starejše fotografsko gradivo, ki je bilo v publikacijah objavljeno).

Knjižnice na območju (OK-ji) imajo ob boljšem koordiniranju vedno večji posluš in motivacijo za izvajanje domoznanske dejavnosti tako v svojih knjižnicah kot tudi v osrednji območni knjižnici. Naše sodelovanje se odraža v koordinaciji pridobivanja in obdelave domoznanskega gradiva. To pomeni uveljavljanje strokovne, kakovostne in gospodarne dostopnosti domoznanskega knjižničnega gradiva in informacij ter ohranjanja in predstavljanja tega gradiva širši javnosti. Pozitivni učinek je tudi povezovanje pri delu s sorodnimi ustanovami na območju. Vsi skupaj koordinirano dokumentiramo in predstavljamo spomin (preteklost) in utrip (sedanjost) širši skupnosti ter tako ohranjamo kulturno dediščino in krepimo identiteto lokalnega prostora. Poskušamo slediti produkciji vseh vrst domoznanskega gradiva in na ta način uporabnikom zagotavljamo hitrejše in predvsem dostopnejše informacije.

4. Usmerjanje izločenega (odpisanega) knjižničnega gradiva s svojega območja OOK

4.1 Ali zagotavljate stalno hrambo uradnih publikacij s svojega območja?	DA ☐	NE ☐	
4.2 Ali izvajate usmerjanje izločenega gradiva?	DA ☐	NE ☐	
4.3 Ali hranite za območje OOK pomembno gradivo, izločeno iz splošnih knjižnic na območju OOK?	DA ☐	NE ☐	
4.4 Ali hranite gradivo, ki ima status kulturnega spomenika regionalnega pomena?	DA ☐	NE ☐	
4.5 Ali hranite gradivo, ki ima status kulturnega spomenika lokalnega pomena?	DA ☐	NE ☐	

V zadnji stolpec navedite razlog, če tega ne izvajate (npr. gradiva knjižnica nima).

<i>Prejeto izločeno (odpisano) gradivo iz OK na območju OOK (navedite knjižnice)</i>
1. Knjižnica Radlje ob Dravi, 1 seznam, 1.589 enot, izbrali 0
2. Knjižnica Dravograd, 1 seznam, 57 enot, izbrali 0
3. Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec, 2 seznama, 654 enot, izbrali 0
SKUPAJ: 4 seznama, 2.300 enot, izbrali 0

Učinki in doseženi rezultati:

V letu 2019 so knjižnice nadaljevale z načrtovanim odpisom knjižničnega gradiva. Pri tem so upoštevale Pravilnik za izločanje in odpis knjižničnega gradiva NUK, Pravilnike o odpisu knjižničnega gradiva posamezne knjižnice in Normative in standarde za splošnoizobraževalne knjižnice. Izločanje in odpis knjižničnega gradiva predstavlja pomemben element za izgradnjo kakovostne in učinkovite knjižnične zbirke. Uspešnost izločanja in odpisa se meri z aktualnostjo zbirke, z obratom zbirke, pa tudi z zunanjim videzom gradiva. Prav aktualnost zbirke je poleg izbora gradiva, ki ga knjižnice uvrščamo v zbirko, zelo odvisna od izločanja in odpisovanja gradiva. Cilj je ustrezna knjižnična zbirka v osrednjih in vsaki krajevni knjižnici. Na podlagi Pravilnika o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva so knjižnice nadaljevale z izločanjem uničenega, poškodovanega in izgubljenega gradiva (kontinuiran odpis) in zastarelega in neaktualnega gradiva ter dvojnic. V letu 2019 so nam vse knjižnice poslale sezname izločenega in odpisanega gradiva. Večinoma je šlo za zastarelo ali poškodovano gradivo ali pa za gradivo, ki ga smo ga kot območna knjižnica že imeli. Splošne knjižnice pogosto prejemamo tudi darove bralcev. Le-ti gradiva načeloma ne ponudijo tudi nacionalni knjižnici, ki je zavezanec za hrambo t. i. Slovenike. V kolikor knjižnice tovrstnih izvodov knjižničnih darov ne uvrstijo v svoje zbirke, jih spodbujamo, da jih v koordinaciji s Koroško osrednjo knjižnico posredujejo v NUK, če jih tam še ni. Koroška osrednja knjižnica je v letu 2019 NUK-u posredovala 3 publikacije, za katere smo zasledili, da jih NUK v svoji zbirki še nima. Šlo je za starejše domoznanske publikacije z našega območja.

Podpisana odgovorna oseba izvajalca izjavljam, da so navedeni podatki točni in da je izvedba programa potekala v skladu s pogodbo. Izjavljam, da imajo finančni podatki za podlago verodostojne knjigovodske listine in da je obračunska dokumentacija na vpogled v računovodstvu knjižnice.

Obvezni prilogi³:

Priloga 1: Poročilo o izvedbi programa izvajanja posebnih nalog OOK

Priloga 2: Finančna zgradba izvedenega programa posebnih nalog OOK

Datum:

žig

Podpis odgovorne osebe:

28.2.2020

mag. Irena Oder, direktorica

³ K poročilu obvezno priložite izpolnjena zgoraj navedena obrazca.

Posebne priloge⁴ (npr. podrobnejši opisi izvedenih projektov, izdelava strokovnih elaboratov za osrednje knjižnice na območju za potrebe knjižnične dejavnosti npr. širitev knjižnične mreže, vzpostavitev novih izposojevališč, oprema IKT...) so **v nadaljevanju tega obrazca, ne posebej.**

PRILOGA 1:

MEDKNJIŽNIČNA IZPOSOJA (MKI) – brezplačna za končnega uporabnika 2019 **Projekt osrednjih območnih knjižnic za povečanje bralne kulture** **(Koroška osrednja knjižnica, nosilec projekta osrednjih območnih knjižnic)**

V želji, da bi uporabnikom splošnih knjižnic omogočili čim večjo dostopnost do gradiva, osrednje območne knjižnice izvajamo projekt »Brezplačna medknjižnična izposoja (MKI) za končnega uporabnika«. Cilj storitve je, da se končnemu uporabniku na posameznem območju omogoči brezplačna MKI gradiva ne glede na to, ali je uporabnik območne, osrednje ali krajevne knjižnice.

Projekt od leta 2015 v imenu osrednjih območnih knjižnic koordinira Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem. Razširjen je na vsa knjižnična območja, v vse slovenske splošne knjižnice.

Tudi v letu 2019 je bila med prioriteta za končnega uporabnika brezplačna medknjižnična izposoja (MKI) za strokovno in študijsko gradivo. Območne knjižnice smo sodelovali že pri pripravah na usklajene postopke izvedbe brezplačne medknjižnične izposoje za končnega uporabnika na območju celotne Slovenije, vse potrebne dogovore je za potrebe vseh OOK vodila Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem.

Vsaka OOK je z osrednjimi knjižnicami na območju leta 2015 sklenila **Dogovor o izvajanju za uporabnike brezplačne medknjižnične izposoje med knjižnicami na posameznem območju.** Namen dogovora je zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij, kar je prva od posebnih nalog osrednje območne knjižnice. Sestavni del te naloge je tudi medknjižnična izposoja, ki prebivalcem na širšem območju omogoča čim bolj enakopraven dostop do gradiv in informacij. Ta dogovor ureja način izvajanja brezplačne medknjižnične izposoje za uporabnike knjižnic na območju.

Območne knjižnice pa so leta 2016 med sabo sklenile **konzorcijsko pogodbo** o sodelovanju pri izbiri izvajalca poštnih in z njimi povezanih storitev v okviru projekta izvajanja brezplačne medknjižnične izposoje za uporabnike splošnih knjižnic

Cilj brezplačne storitve za končnega uporabnika na vsakem od območij je torej dosežen, ne glede na to ali je uporabnik osrednje, območne ali krajevne knjižnice.

Za uporabnika brezplačna medknjižnična izposoja je potekala na relaciji med OOK in osrednjo knjižnico in obratno ali pa tudi med osrednjimi knjižnicami na območju OOK. Da pa smo stroške MKI lahko omejili oz. znižali, smo že na začetku projekta določili kriterije za MKI, skupne vsem knjižnicam. Brezplačna medknjižnična izposoja poteka po naslednjih kriterijih:

- Brezplačna MKI je mogoča le za knjižnično gradivo, ki se uporablja v študijske, raziskovalne ter kulturno-izobraževalne namene.
- Storitve je mogoča, če gradivo ni del knjižnične zbirke knjižnice, ki si gradivo izposoja za svojega člana.
- Vse medknjižnično naročene kopije dokumentov se knjižnicam naročnicam pošlje izključno po e-pošti.
- Pogoje izposoje in uporabe gradiva določa knjižnica, ki gradivo izposodi.

Spremljali smo število in upravičenost medknjižničnih izposoj v odnosu do velikosti knjižnice, njenih prihodkov, knjižnične zbirke in prirasta gradiva ter spremljamo stroške v zvezi s to storitvijo. Zato območne knjižnice Koroški osrednji knjižnici kot nosilki projekta o tem poročajo, v Koroški osrednji knjižnici podatke analiziramo in po potrebi ustrezno ukrepamo. O rezultatih poročamo vsem območnim knjižnicam in na koordinacijo v NUK.

---

⁴ Na tem obrazcu so priloge sestavni del.

In prav kvaliteta izvajanja te storitve (pravočasna dostava) je bil vedno pogostejši problem, ki smo mu osrednje območne knjižnice namenjale veliko pozornost in energije. Zato je Koroška osrednja knjižnica kot nosilka projekta vse OOK pozivala k sporočanju o morebitnih težavah pri prevzemih/dostavah pošiljk s strani podjetja EKDIS. V letu 2018 in začetku leta 2019 so bile knjižnice z njihovimi storitvami vedno bolj nezadovoljne. Skoraj z vseh območij so poročali o težavah. Sproti smo spremljali in reševali težave, o njih so OOK same obveščale pristojne na EKDIS-u, prav tako smo nanje vsakokrat sproti opozarjali tudi iz Koroške osrednje knjižnice.

Težave so bile predvsem pri zamudi prevzema in posledično pri zamudi dostave. Na nekaterih območjih je zamuda trajala po več dni (Celjsko, Pomursko, Dolenjsko, Obalno-kraško), drugod je šlo za enodnevno zamudo.

Pogodba z dosedanjim izvajalcem poštnih storitev se je konec aprila 2019 iztekla, zato je OOK Koroška osrednja knjižnica kot nosilec projekta še pred iztekom pogodbe izvedla javno naročilo, v katerem smo OOK ponovno izbirale najugodnejšega ponudnika. Ob prijavi le dveh (EKdis in Pošta Slovenije), je bila kot novi izvajalec storitve v imenu vseh OOK izbrana Pošta Slovenije. Koroška osrednja knjižnica je pri pripravi javnega naročila upoštevala, da so bile doslej težave s pravočasno oz. kvalitetno izvedbo storitve velike, zato smo v povabilo o oddaji ponudbe vključili reference, v pogodbi bolj natančno opredelili roke, navedli plačilo pogodbene kazni v primeru zamude, ...

Pri izbiri izvajalca paketnih storitev smo po dogovoru v imenu vseh OOK odločale OOK Mariborska knjižnica, OOK Osrednja knjižnica Celje in OOK Koroška osrednja knjižnica. Ob prijavi le dveh (EKdis in Pošta Slovenije), je bila na osnovi referenc kot novi izvajalec storitve v imenu vseh OOK izbrana Pošta Slovenije.

V imenu vseh OOK je 19. aprila 2019 Koroška osrednja knjižnica z novim izvajalcem Pošto Slovenije podpisala Pogodbo o dostavi paketov za obdobje in je sklenjena za obdobje od 1.5.2019 do 30.4.2022.

Skupni nastop vseh slovenskih osrednjih območnih knjižnic pri izvajanju za uporabnika brezplačne MKI je primer dobre prakse, s katero so tako OOK kot OK zadovoljne in predstavlja enega od konkretnih rezultatov vlog območnih knjižnic.

PRILOGA 2:

»LAHKO JE BRATI«

Naš skupni projekt s področja razvijanja bralne kulture, bralno značko za odrasle »Korošci pa bukve beremo«, že tretje leto dopolnjujemo z »lahkim branjem« in v projekt vključujemo tudi uporabnike s posebnimi potrebami, tudi zamejce. V letu 2019 je za bralno značko bralo skupaj v vseh splošnih knjižnicah na območju 520 bralcev, od tega 50 zamejcev in **94 za lahko branje**.

Koroška osrednja knjižnica je v preteklih letih sodelovala v projektu **LAHKO JE BRATI: razvoj temeljnih usmeritev, metod, didaktičnih gradiv in spremljajočih orodij za lahko branje v Sloveniji**.

Lahko branje je namenjeno dvema glavnima ciljnim skupinama:

1. Uporabnikom, ki zaradi različnih oviranosti potrebujejo lahko berljive informacije in publikacije (npr. dislektiki, z motnjami v duševnem razvoju, motnje avtističnega spektra, demenco ...).
2. Uporabnikom, ki imajo slabšo razvito veščino branja ali slabo poznajo jezik, a sčasoma ne bodo več imeli potrebe po lažje berljivih tekstih (npr. priseljenci ...). Zanje je lahko lahko branje tudi vabilo v klasično branje.

Na področju knjižničarstva oz. knjižnice smo pripravili:

1. Predlog knjižničnega modela (o modelu si lahko preberete v priročniku Lahko je brati: lahko branje za strokovnjake, str. 120 -132),
2. Seznam literature lahkega branja (ta se sproti dopolnjuje in je dostopen na spletni strani knjižnice),

3. Priporočilni seznam s kriteriji in kazalniki za dostopnost knjižnic,
4. Pogoje, ki jih je potrebno upoštevati pri vzpostavitvi prostora (oddelka) za uporabnike s posebnimi potrebami,
5. Označevanje stopenj lahkega branja (to pride v poštev kasneje, ko bo izdanih več knjig v LB),
6. pregled in priporočili storitev in dejavnosti,
7. možnosti sodelovanja z različnimi organizacijami in posamezniki, ki se ukvarjajo z ljudmi, ki potrebujejo lahko branje,
8. podali pomen in način promocije, v našem okolju med društvi, organizacijam itd. izvedli anketo na temo lahkega branja.

Predvidena je tudi nova storitev »**osebni knjižničar**«. Namenjena bo uporabnikom s posebnimi potrebami. Naloga »osebnega knjižničarja« bo, da uporabnike izobražuje za samostojno uporabo knjižnice, pomaga pri uporabi IKT in druge opreme, posreduje najrazličnejše informacije, svetuje pri izbiri gradiva, storitev in dejavnosti. Po dogovoru tudi izredno podaljšuje rok izposoje. Uporabniki s posebnimi potrebami knjižničarja poznajo, z njim redno sodelujejo ter se kadarkoli nanj obrnejo za nasvete in pomoč.

V načrtu je tudi prenova sedanjega »**Malo drugačnega koticčka**«, kjer je ranljivim skupinam na voljo gradivo njim primerno gradivo: za slepe, slabovidne, gluhe in naglušne, dislektike ... Preureditev je seveda odvisna od finančnih sredstev), gradivo pa bo sistematično označeno.

Pri kriterijih označevanja gradiv z znakom za lahko branje in za uvrstitev na priporočilni seznam lahkega branja je bilo upoštevano:

- vse gradivo, ki je namensko pisano lahkemu branju,
- gradivo, ki v temelju ni bilo napisano v lahkem branju, vendar je primerno kronološki starosti uporabnika in ne žali njegovega dostojanstva.

Vse informacije na temo lahkega branja so objavljene na spletni strani knjižnice:

<https://www.rav.sik.si/za-uporabnike/lahko-branje>

Na tej strani je objavljen tudi seznam literature za uporabnike lahkega branja. Na seznamu so dela v in o lahkem branju ter dela, ki niso prirejena po pravilih lahkega branja, a so kljub temu primerna za njegove uporabnike. Seznam se sproti dopolnjuje.

V okviru projekta sta izšla tudi spodaj navedena priročnika (knjigi z nasveti za lahko branje).

Prva je v dveh zvezkih in je v lahkem branju.

Druga knjiga je strokovni priročnik:

Na spletni strani je dostopen tudi časopis za lahko branje **20 minut**, ki ga izdaja Zavod Risa in izhaja zgolj v elektronski obliki

PRILOGA 3:

DIGITALIZACIJA DRAGOCENEGA GRADIVA IZ POSEBNIH ZBIRK

www.dlib.si, www.kamra.si

Da bi ohranili, zaščitili in hkrati olajšali dostop do starejšega domoznanskega gradiva, rokopisov in starejše periodike, smo nadaljevali z dolgoročno načrtovano digitalizacijo knjižnične dediščine, oziroma pripravili e-vsebine za skupni regijski portal Kamra in dLib ter za spletno stran knjižnice.

V letu **2019** smo nadaljevali že začeti projekt digitalizacije obsežne zbirke serijskih publikacij. S sredstvi v okviru območnih nalog smo v sodelovanju z gradivom Slovenske študijske knjižnice v Celovcu digitalizirali časopis:

1. **Koroški Slovenec**, ki je neprekinjeno izhajal od leta 1921-1941 in velja za enega od pomembnih glasnikov dogajanja v tem času. Predstavljal je list za politiko, gospodarstvo in prosveto na območju Koroške, ki je po plebiscitu pripadla Avstriji. Izhajal je v občutljivem obdobju za koroške Slovence, takoj po plebiscitni odločitvi in se nadaljeval vse do časa pred drugo svetovno vojno oz. do leta 1941. (**21 letnikov=cca 4180 str.**)
2. Nadaljevali smo **Prepihom** (od javnosti odvisni časopis), ki je izhajal v letih 1991 – 2003 in je izpolnjeval večno vrzel oz. pomanjkanje kakršnegakoli koroškega tednika, ki bi pisal o aktualnem dogajanju na Koroškem. (**13 letnikov=cca. 7404 str.**)

Digitalizirana stran Koroškega Slovenca, 1921

Digitalizirana stran Prepiha, 1991

3. V sodelovanju s Kulturnim društvom Odsevanja Slovenj Gradec in Zvezo kulturnih društev Slovenj Gradec, smo na našo pobudo in z denarjem Ministrstva za kulturo, v celoti digitalizirali koroško revijo za leposlovje in kulturo **Odsevanja**.(29 letnikov=cca. 3247 str.)
4. Zaključili pa smo tudi z digitalizacijo rokopisov iz zapuščine **Jakoba Špicarja (44 rokopisov=cca. 1480 str.)**. Za potrebe večje domoznanske razstave Duh v času smo opravili tudi digitalizacijo dela **Fototeke (okoli 300 fotografij, skenov)**.

Skupaj smo digitalizirali cca. **16.611 strani** dokumentov.

Portal dLib

Na portalu dLib smo imeli v preteklem letu **24.976** skupnih vpogledov v vsebino in **114.411** vpogledov v metapodatke. Število skupnih vpogledov v vsebino se je glede na predhodna leta vidno zmanjšalo, število vpogledov v metapodatke pa se je močno povečalo. S strani vodstva dLib-a smo dobili naslednjo obrazložitev: »Razlika v podatkih o vpogledih v vsebino in v metapodatke je posledica tega, da smo na dLib-u v novembru 2018 uvedli preusmeritev neposrednih klikov na PDF datoteke, ki jih prikaže Googlov iskalnik, na metapodatkovne zapise. Prej se je s klikom na dLibovo PDF datoteko, ki jo je Google prikazal med rezultati iskanja, ta prenesla k uporabniku. Zdaj tak klik uporabnika preusmeri na metapodatkovni zapis na dlibu, šele potem si lahko prenese datoteko. Zato je precej manj prenesene vsebine (PDF datotek) in precej več vpogledov v metapodatke.«

Uporabniki lahko neomejeno (preko svetovnega spleta) dostopajo do teh virov na dLib-u (Digitalna knjižnica Slovenija) na spletnem naslovu: <http://www.dlib.si/>. Digitalizacijo je izvedel zunanji partner.

Spletni portal slovenskih splošnih knjižnic Kamra www.kamra.si

Portal KAMRA je spletno mesto, ki združuje digitalizirane vsebine s področja domoznanstva, ki jih drugače na tradicionalen način zbirajo in posredujejo splošne knjižnice in druge lokalne kulturne organizacije. Vključuje vsebine, ki so za določeno področje značilne, zanimive in v interesu lokalne skupnosti. Osnovni gradniki KAMRE so multimedijски elementi (dokumenti, slike, avdio-video zapisi), opisani z metapodatki. Prikaz vsebin na portalu temelji na pripovedovanju zgodb – digitalnih zbirk, v katerih izbrano temo opišemo z besedilom in jo ilustriramo multimedijskimi elementi.

Tudi v letu **2019** se je Koroška osrednja knjižnica vključevala v aktivnosti v zvezi s spletnim portalom in sodelovala na sestankih regijskih urednikov.

Nove vsebine na portalu Kamra

V letu **2019** smo na portal Kamra prispevali **tri** nove digitalne zbirke:

Območno uredništvo
<ul style="list-style-type: none"> - V letu 2019 se je kot aktivna vnašalka pridružila Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec. Ostali dve osrednji knjižnici, Dravograd in Radlje ob Dravi, zaenkrat še ne prispevata vsebin. - Zelo dobro sodelujemo s Koroškim pokrajinskim muzejem in drugimi posamezniki - zbiralci domoznanskega gradiva ter publicisti (Mirko Osojnik, Miha Brezovnik). Vse vsebine, ki jih prispevajo za portal Kamra preoblikuje in vnese območna urednica.
Pridobivanje vsebin in partnerjev

Koroška je na portalu Kamra bogatejša za naslednje število vsebin:

- 3 digitalne zbirke (51 vnosov)
- 258 MM elementov
- 10 novic

Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec je prispevala:

- 9 MM elementov
- 1 novico

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika je prispevala:

- **3** digitalne zbirke (s posameznimi poglavji/podzbirkami to pomeni **51** vnosov)
- **249** Multimedijskih elementov
- **9** novic

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem je objavila naslednje digitalne zbirke:

- **Ddr. Alojzij Kuhar, zamolčani rodoljub**

(avtorja besedil: Miroslav Osojnik in Bojana Verdinek, slikovno gradivo: KOK, KPM in zasebni arhivi,; za portal Kamra preoblikovala in vnesla območna urednica)

<https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/ddr-alojzij-kuhar-zamolcani-rodoljub.html>

Alojzij Kuhar, drugi po vrsti Prežihovih 'pobov', brat pisatelja Prežihovega Voranca; govornik in esejist, politik in diplomat, sorbonski doktor političnih ved (1929), cambriški doktor zgodovine (1949).«

- **Ciril Vončina – »Mežičan« iz Idrije**

(avtor besedila:

<https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/ciril-voncina-mezican-iz-idrije-del.html>

Ciril Vončina se je rodil leta 1897 v Idriji. Po mobilizaciji na Soško fronto, po prihodu domov pa internaciji v Krmin in posledični bolezni zanj prihodnosti v Idriji ni bilo več, zato si je, preko združenja za prebegle Primorce v Ljubljani, uredil službo v Rudniku Mežica. Ker mu italijanska oblast ni hotela izdati potnega lista, je maja leta 1920 končno pribežal v Jugoslavijo. Preko Ljubljane je prišel v Mežico, kjer je dobil službo računovodje v Rudniku Mežica. Tako je kot prvi izmed bratov Vončina prišel na Koroško.

S svojim požrtvovalnim delom in življenjem je Ciril Vončina pokazal, da je vzljubil in vzel Koroško ter njene ljudi za svoje. Za čas življenja je bil v Mežici in okolici zelo spoštovan in priljubljen.

Ciril Vončina – mladostni portret

- **Gledališka dejavnost v Mežiški dolini od prvih znanih začetkov do leta 1941**
(avtor besedila: Miroslav Osojnik, slikovno gradivo: fototeka KOK in KPM ter zasebni arhivi; za portal Kamra preoblikovala in vnesla območna urednica)
<https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/gledaliska-dejavnost-v-meziski-dolini-od-prvih-znanih-zacetkov-do-leta-1941.html>

Igralci prevaljske prosvetne zveze

Korenine gledališke dejavnosti v Mežiški dolini lahko iščemo v ljudskem igranju, ki je bilo konec prejšnjega in v začetku tega stoletja eden najbolj pristnih in zgovornih utripov kulturnega življenja prebivalcev te doline. Zaradi pomanjkljivih arhivskih virov je težko natančneje določiti prve gledališke začetke, le sklepamo lahko, da so v Mežiški dolini ljudski odri zaživel že konec 19. stoletja. Povod za razcvet domače gledališke dejavnosti so gotovo dajale zamejske koroške ljudske gledališke skupine, ki so prihajale na gostovanja v Črno in takratni Guštanj.

V obdobju 1. svetovne vojne je gledališko dogajanje potihnilo in ponovno zaživel z letom 1919 z društvi, ki so imela, glede na takratne družbeno-politične razmere, v glavnem političen značaj in s tem izobraževala delavce in svoje člane.

Igralci Slovenskega krščansko-socialnega delavskega društva s Prevalj ob uprizoritvi igre Divji lovec, 1911

Prva igralska skupina Svobode v Črni, 1921

Kamra 2019 v številkah

Prispevek Koroške osrednje knjižnice 2019

Digitalne zbirke	3	
podzbirke	48	
Novice	9	
MM elementi	249	
SKUPAJ	309	

Ogledi zbirk, novic, MM elementov in Albuma Slovenije 2019 (vezanih na območje)

Digitalne zbirke	38.273
Novice	1.217
MM elementi	14.962
Organizacije	553
Album Slovenije (prispevki uporabnikov)	1.379
SKUPAJ ogledi vseh zapisov	56.348
SKUPAJ ogledi (ogledi zapisov brez Albuma Slovenije)	55.005

SKUPAJ ogledi (vezani samo na prispevke KOK)	54.799
OGLEDI vezani na ostale OK	206

Predstavitev in promocija digitalizacije in portalov dLib in Kamra

Portal Kamra in dLib smo celo leto predstavljali organiziranim šolskim skupinam, predvsem v okviru projekta *Rastem s knjigo* in tudi ob obiskih številnih drugih šolskih skupin iz cele Slovenije, ki skoraj vsakodnevno obiskujejo našo knjižnico.

Ob organiziranih ogledih knjižnice in gradu Ravne, ki jih izvajamo vse leto, smo obiskovalce seznanjali z dosegljivimi e-viri, predvsem s portaloma Kamra in dLib, kjer se lahko v sliki in besedi sprehodijo skozi zgodovino prostora *Na planoti Ravne* ter se seznanijo z bogatim slikovnim gradivom, ki se navezuje na zgodovino koroške krajine in na znamenite osebnosti, ki so tu delovale ter z bogatimi umetniškimi, fotografskimi, slikovnimi in časopisnimi zbirkami domoznanskega oddelka.

Osrednje knjižnice na našem območju v okviru območnih nalog vseskozi obveščamo o novih digitaliziranih vsebinah in različnih možnostih informiranja uporabnikov v zvezi z gradivom. Gradivo v okviru različnih gostovanj in dogodkov v knjižnicah tudi predstavljamo.

Sodelovanje na okrogli mizi **»Spominske hiše in muzejski prostor«, v Koroškem pokrajinskem muzeju, Muzeju Ravne na Koroškem** s predstavitvijo spominskih sob ter rokopisne dediščine znanih Korošcev, ki jo hrani KOK. Predstavitev je potekala s posebnim poudarkom na digitalizirani kulturni dediščini ter portalih Kamra in dLib.